

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРОЕКТ

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА

(Обн., ДВ, бр. 89 от 1996 г.; изм., бр. 95 от 1997 г., бр. 90 от 1999 г., бр. 28 и 94 от 2005 г. и бр. 108 от 2006 г.)

§ 1. В чл. 1 след думата „учредяването“ се добавя „устройството“ и се поставя запетая.

§ 2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в основния текст думите „Целта на народните читалища е“ се заменят с „Целите на народните читалища са“;

б) в т. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „социалната и образователната дейност в населеното място, където осъществяват дейността си“;

в) създава се т. 5:

„5. осигуряване на достъп до информация и знания.“

2. В ал. 2:

а) в основния текст думата „целта“ се заменя с „целите“;

б) в т. 1 накрая се добавя „и електронни информационни мрежи“;

в) в т. 3 накрая се добавя „ и младежки дейности“;

г) точка 6 се изменя така:

„6. предоставяне на компютърни и интернет услуги.“

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Народните читалища могат да развиват и допълнителна стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използват приходите от нея за постигане на определените в устава им цели. Народните читалища не разпределят печалба.“

4. Създава се ал. 4:

„(4) Народните читалища нямат право да предоставят собствено или ползвано от тях имущество възмездно или безвъзмездно:

1. за хазартни игри и нощни заведения;
2. за дейност на нерегистрирани по Закона за вероизповеданията религиозни общности и юридически лица с нестопанска цел на такива общности;
3. за постоянно ползване от политически партии и организации;
4. на председателя, секретаря, членовете на настоятелството и проверителната комисия и на членовете на техните семейства.”

§ 3. Член 4 се изменя така:

„Чл. 4. (1) Читалищата могат да се сдружават за постигане на своите цели, за провеждане на съвместни дейности и инициативи при условията и по реда на този закон.

(2) Читалищните сдружения нямат право да управляват и да се разпореждат с имуществото на читалищата, които са техни членове.”

§ 4. Създават се чл. 4а-4в:

„Чл. 4а. Читалищните сдружения:

1. съдействат за постигане целите на народните читалища;
2. разработват насоките за развитие на народните читалища, които са техни членове;
3. защитават интересите на своите членове и ги представляват пред държавните и общинските органи;
4. организират инициативи като фестивали, събори, тържества и други подобни;
5. издирва прекратили дейността си читалища на територията, на която действа, и подпомага възстановяването на тяхната дейност, ако има условия за това.

Чл. 4б. Министърът на културата чрез своята администрация съдейства за развитието на читалищното дело, подпомага и подкрепя народните читалища, като:

1. защитава интересите им пред органите на държавната и местната власт и организациите на гражданското общество;
2. предоставя методическа помощ по тяхната дейност;

3. анализира състоянието и дейността им с помощта на областните и общинските администрации;

4. обявява публично проектите от международните дарителски програми;

5. създава публичен регистър с база данни на хартиен и електронен носител на регистрираните читалища и читалищни сдружения;

6. може да възлага на читалищните сдружения изпълнението на държавни задачи, свързани с читалищното дело, като ги подкрепя финансово.

Чл. 4в. (1) Народните читалища могат да се обединят в национален съюз. Съюзът на народните читалища е национално представителна организация, която се основава на принципа на взаимопомощ и осъществява дейността си в обществена полза. Той не е политическа или синдикална организация и е неутрален към вероизповеданията.

(2) Съюзът на народните читалища:

1. съдейства за постигане целите на читалищата;

2. защитава интересите на своите членове и ги представлява пред държавните и общинските органи;

3. организира национални читалищни инициативи, като фестивали, събори, тържества и други.

(3) Съюзът на народните читалища няма право да управлява и да се разпоредва с имуществото на читалищата, които са негови членове."

§ 5. В чл. 5, ал. 1 думите „В Министерството на културата“ се заменят с „Към министъра на културата“ и се създава изречение второ: „Националният съвет по читалищно дело подпомага министъра на културата в изпълнението на функциите и задачите по чл. 4б.“

§ 6. В чл. 6 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „упражнява надзор върху“ се заменят с „наблюдава, обобщава ежегодно, подпомага и подкрепя“.

2. Алинея 2 се отменя.

§ 7. Наименованието на глава втора се изменя така:

„Глава втора

УЧРЕДЯВАНЕ НА ЧИТАЛИЩА, ЧИТАЛИЩНИ СДРУЖЕНИЯ И НА НАЦИОНАЛНИЯ
СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА“

§ 8. В чл. 8 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 числото „30“ се заменя с „50“ и числото „100“ се заменя със „150“.

2. В ал. 3 думата „филиали“ се заменя с „клонове“.

§ 9. В чл. 9 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Действията на учредителите, извършени от името на народното читалище до деня на вписването, пораждат права и задължения за лицата, които са ги извършили, и преминават по право върху читалището от момента на възникването му. При извършване на сделките се указва, че читалището е в процес на учредяване. Лицата, сключили сделките, отговарят солидарно за поетите задължения.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) В регистъра се вписват:

1. наименованието и седалището на читалището и източникът на първоначалното му финансиране;

2. устав;

3. имената на членовете на настоятелството и на проверителната комисия на читалището;

4. името и длъжността на лицето, което представлява читалището;

5. настъпилите промени по т. 1-4.“

4. Създават се ал. 5 и 6:

„(5) Наименованието на читалището трябва да не въвежда в заблуждение и да не накърнява добрите нрави. То се изписва на български език. Към наименованието на читалището се добавя годината на неговото първоначално създаване.“

(6) Седалището на читалището е населеното място, където се намира неговото управление. Адресът на читалището е адресът на неговото управление.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 7 и в нея думите „ал. 3“ се заменят с „ал. 4“.

6. Създава се ал. 8:

„(8) Народните читалища могат да кандидатстват за държавна и/или общинска субсидия след едногодишен срок от регистрацията си в регистъра по чл. 10.“

§ 10. Създават се чл. 9а и 9б:

„Чл. 9а. (1) Читалищното сдружение се учредява на общо събрание от делегати, избрани от общите събрания на

съответните читалища, като всеки делегат може да представлява само едно читалище.

(2) Общото събрание на делегатите приема решение за учредяване, устав на читалищното сдружение и избира неговите управителни и контролни органи.

(3) Читалищно сдружение се регистрира от съответния окръжен съд без такси по писмено заявление от избрания управителен орган, към която се прилагат:

1. протоколът от общото събрание за учредяване на сдружението;

2. пълномощните на делегатите за учредителното събрание;

3. устав, подписан от учредителите;

4. трите имена, постоянните адреси и нотариално заверени образци от подписите на лицата, които представляват сдружението.

(4) За читалищното сдружение се прилагат съответно и изискванията на чл. 9, ал. 5 и 6.

(5) В регистъра се вписват:

1. наименованието и седалището на читалищното сдружение;

2. устав;

3. имената на членовете на управителните и контролните органи на читалищното сдружение;

4. името и длъжността на лицето, което представлява сдружението;

5. настъпилите промени по т. 1-4.

(6) Читалищното сдружение придобива качеството на юридическо лице с вписването му в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в района на окръжния съд по седалището на читалището.

Чл. 9б. (1) Националният съюз на народните читалища се учредява на конгрес, на който присъстват делегати, представляващи най-малко две трети от народните читалища, вписани в регистъра по чл. 10. Всеки делегат представлява само едно читалище. На учредителния конгрес се приема устав на съюза и се избира председател с мнозинство от половината плюс един от присъстващите.

(2) Конгрес се провежда на всеки 4 години. Конгресът избира председател на Националния съюз на народните читалища, управителен и контролен съвет и приема програмните документи за дейността на съюза.

(3) Националният съюз на народните читалища се регистрира по този закон от Софийския градски съд без такси по писмено заявление от избрания управителен съвет, към което се прилагат:

1. решение на конгреса за учредяване на съюза;
2. устав, подписан от учредителите;
3. пълномощните на лицата, участващи в учредителното събрание;
4. лицата, които ще представляват съюза – трите имена, ЕГН, постоянен адрес;
5. образци от подписите на председателя и членовете на управителния и контролния съвет.

(4) В регистъра се вписват:

1. наименованието и седалището на Националния съюз на народните читалища;
2. устав;
3. имената на членовете на управителните и контролните органи;
4. името на председателя;
5. настъпилите промени по т. 1-4.

(5) Националният съюз на народните читалища придобива качеството на юридическо лице с вписването му в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в района на Софийския градски съд.”

§ 11. Член 10 се изменя така:

„Чл. 10. (1) Към министъра на културата се води публичен регистър на народните читалища и читалищните сдружения.

(2) В регистъра по ал. 1 се вписват:

1. наименованието на читалището или читалищното сдружение;
2. седалището на читалището или читалищното сдружение и източника на първоначалното му финансиране;
3. клоновете на читалището;
4. името на лицето, което представлява читалището или читалищното сдружение;
5. ЕИК по БУЛСТАТ;
6. настъпилите промени по т. 1-5.

(3) Всяко читалищно настоятелство или управителен орган на сдружение в 7-дневен срок след вписването на

читалището или читалищното сдружение в съдебния регистър подава заявление за вписване в регистъра по ал. 1. Към заявлението се прилагат данните по ал. 2, уставът на читалището или читалищното сдружение, а за сдруженията – и списък с членуващите в тях читалища.

(4) Министърът на културата или упълномощено от него длъжностно лице издава удостоверение за вписване в регистъра по ал. 1 и уведомява служебно за това кмета на общината, където се намира седалището на читалището или читалищното сдружение.

(5) На читалищата, които не са вписани в регистъра по ал. 1, не се предоставят субсидии от държавния и общинския бюджет, както и държавно и общинско имущество за ползване."

§ 12. В чл. 11 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 т. 1 и 2 се изменят така:

„1. действителните членове са лица, навършили 18 години, които участват в дейността и подпомагат по някакъв начин читалището, редовно плащат членски внос и имат право да избират и да бъдат избирани;

2. спомагателните членове са лица до 18 години, които нямат право да избират и да бъдат избирани; те имат право на съвещателен глас."

2. В ал. 3, изречение първо след думата „глас“ се добавя „в общото събрание."

§ 13. В чл. 14, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 5 думата „приема“ се заменя с „определя“.

2. В т. 6 думите „читалищен съюз“ се заменят с „читалищно сдружение“.

3. В т. 8 накрая се добавя „до 30 март на следващата година“.

4. В т. 11 думата „филиали“ се заменя с „клонове“.

§ 14. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, изречение второ след думата „читалището“ се добавя „с право на глас“ и се създава изречение трето:

„При отказ на настоятелството да свика извънредно общо събрание до 15 дни от искането проверителната комисия или една трета от членовете на читалището с право на глас могат да свикат извънредно общо събрание от свое име."

2. В ал. 2:

а) в изречение второ след думата „получена“ се добавя „срещу подпис или връчена“;

б) изречение трето се изменя така:

“В същия срок на вратата на читалището и на други общодостъпни места в общината, където е дейността на читалището, трябва да бъде залепена поканата за събранието.”

3. В ал. 3 изречение второ и трето се изменят така:

„При липса на кворум събранието се отлага с един час. Тогава събранието е законно, ако на него присъстват не по-малко от една трета от членовете при редовно общо събрание и не по-малко от половината плюс един от членовете при извънредно общо събрание.”

4. Създават се ал. 5-7:

„(5) Две трети от членовете на общото събрание на народното читалище могат да предявят иск пред окръжния съд по седалището на читалището за отмяна на решение на общото събрание, ако то противоречи на закона или устава.

(6) Искът се предявява в едномесечен срок от узнаване на решението, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението.

(7) Прокурорът може да иска от окръжния съд по седалището на читалището да отмени решение на общото събрание, което противоречи на закона или устава, в едномесечен срок от узнаване на решението, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението.”

§ 15. В чл. 16, ал. 1 думата „Ръководен“ се заменя с „Изпълнителен“.

§ 16. В чл. 17, ал. 2 т. 4 се отменя.

§ 17. Създава се чл. 17а:

„Чл. 17а. (1) Секретарят на читалището:

1. организира изпълнението на решенията на настоятелството, включително решенията за изпълнението на бюджета;

2. организира текущата основна и допълнителна дейност;

3. отговаря за работата на щатния и хонорувания персонал;

4. представлява читалището заедно и поотделно с председателя.

(2) Секретарят не може да е в роднински връзки с членовете на настоятелството и на проверителната комисия по

права и по сребрена линия до четвърта степен, както и да бъде съпруг/съпруга на председателя на читалището.”

§ 18. В чл. 18 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „настоятелството” се поставя запетая и се добавя „ на председателя или на секретаря”.

2. В ал. 3 думите „и председателя” се заменя с „председателя и секретаря”.

§ 19. В чл. 19 след думата „комисия” се поставя запетая и се добавя „и за секретари”.

§ 20. В чл. 21, т. 2 след думата „културно-просветна” се добавя „и информационна”.

§ 21. В чл. 22 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2 и 3:

„(2) С решение на общинския съвет читалищата могат да се финансират допълнително над определената по ал. 1 субсидия, със средства от собствените приходи на общината.

(3) Гласуваната от общинския съвет субсидия за народните читалища, определена на основата на нормативи и по реда на ал. 2, не може да се отклонява от общините за други цели.”

§ 22. В чл. 24, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „както и при бракуването или замяната им с подоброкачествени.”

§ 23. Създава се чл. 26а:

„Чл. 26а. (1) Общинският съвет приема годишна програма относно задачите, които се възлагат на читалищата в съответната община.

(2) Задачите по ал. 1 се изпълняват от читалищата въз основа на договор, сключен с кмета на общината.

(3) Председателят на читалището представя до 31 март всяка година пред кмета на общината и общинския съвет доклад за изпълнението на възложените му общински задачи и за изразходваните от бюджета средства през предходната година.

(4) Докладите по ал. 3 на читалищата на територията на една община се обсъждат от общинския съвет на първото открито заседание след 31 март с участието на представители на народните читалища – вносителите на доклада.”

§ 24. В чл. 27 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 3 накрая се добавя „или читалището не развива никаква дейност за период две години; в тези случаи министърът на културата може да изпрати сигнал до прокурора за констатирана липса на дейност на читалище.“;

б) създават се т. 4 и 5:

„4. не е учредено по законния ред;

5. е обявено в несъстоятелност.“

2. В ал. 2 думите „на министъра на културата или“ се заличават и накрая се поставя запетая и се добавя „направено самостоятелно или след подаден сигнал от министъра на културата“.

3. В ал. 3 думите „на министъра на културата и“ се заличават.

§ 25. В чл. 28 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се отменя.

2. В ал. 2 думите „Читалищният съюз“ се заменят с „Читалищното сдружение“.

§ 26. Създават се чл. 29 и 30:

„Чл. 29. Членове 27 и 28 се прилагат съответно при прекратяване на читалищно сдружение.

Чл. 30. За неуредените в този закон случаи се прилага Законът за юридическите лица с нестопанска цел.“

§ 27. Създава се глава шеста:

„Глава шеста

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 31. Председател и/или секретар на читалище, който предостави имущество в нарушение на чл. 3, ал. 4, се наказва с глоба в размер от 500 до 1000 лв. и с лишаване от право да заема изборна длъжност в читалището за срок 5 години.

Чл. 32. Председател на читалище или представляващ читалищно сдружение, който не заяви вписване в регистъра на читалищата или читалищните сдружения в срока по чл. 10, ал. 3, се наказва с глоба от 150 до 300 лв.

Чл. 33. Председател на читалище, който не представи доклад за изпълнението на възложените общински задачи и за изразходваните от бюджета средства в срока по чл. 26а, ал. 3, се наказва с глоба от 150 до 300 лв.

Чл. 34. (1) Нарушенията се установяват с актове на:

1. упълномощени от министъра на културата длъжностни лица - за нарушения по чл. 32;

2. кметът на съответната община или упълномощени от него длъжностни лица – за нарушенията по чл. 31 и 33.

(2) Наказателните постановления се издават от министъра на културата или от упълномощен от него заместник-министър, съответно от кмета на общината.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(4) Събраните глоби за нарушения по чл. 32 се внасят в Национален фонд „Култура“.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 28. За целите на този закон „вероизповедание“ и „религиозна общност“ са понятия по смисъла на § 1 от Закона за вероизповеданията.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 29. В срок три месеца от влизането в сила на този закон министърът на културата издава правилника по чл. 5, ал. 2 от Закона за народните читалища.

§ 30. В едногодишен срок от влизането в сила на този закон всички регистрирани читалища и читалищни сдружения привеждат уставите си в съответствие с изискванията на закона.

§ 31. В Закона за юридическите лица с нестопанска цел (обн., ДВ, бр. 81 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 41 и 98 от 2001 г., бр. 25 и 120 от 2002 г., бр. 42, 102 и 105 от 2005 г. и бр. 30, 33, 38, бр. 79 и 105 от 2006 г.) в § 2, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби след думата „вероизповедание“ се добавя „както и читалищата“.

§ 32. В Закона за закрила и развитие на културата (обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г.; попр., бр. 34 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 75 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 28, 74, 93, 99 и 103 от 2005 г., бр. 21, 41 и 106 от 2006 г., бр. 84 от 2007 г. и бр. 19 от 2009 г.) в чл. 31 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) създава се нова т. 11:

“11. глобите по чл. 32 от Закона за народните читалища;”

б) досегашните т. 11-14 стават съответно т. 12-15.

2. В ал. 2 се създава т. 14:

“14. програми и проекти за подпомагане дейността на читалищата.”

Законът е приет от XL Народно събрание на
2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното
събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Георги Пирински)

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА

Законът за народните читалища е приет през 1996 г. и урежда учредяването, управлението, дейността, имуществото, финансирането, издръжката и прекратяването на народните читалища. На настоящия етап не се налага приемането на нов закон, тъй като статутът на читалищата съгласно действащите разпоредби на закона им дава реална възможност за самоуправление и ги утвърждава като структури, които носят спецификата и традициите на българската култура. Същевременно практиката налага необходимостта от извършване на известни корекции на действащия закон. Предложените със законопроекта изменения и допълнения целят да усъвършенстват и прецизират законовата уредба, като преодолеят празнини и създадат възможност за още по-пълноценно участие на читалищата в обществения живот.

Прецизирана е уредбата, касаеща читалищните сдружения, в частност учредяването им, както и подлежащите на вписване обстоятелства в регистрите на съда и в регистъра, който се води към министъра на културата. Прецизирани са правомощията на ръководните органи на читалищата. Предвидени са и текстове, целящи подобряване начина на отчитането на средствата, предоставени на читалищата от държавния и общинските бюджети, както по отношение на разходването им, така и по отношение на контрола на изпълнението на предвидените задачи. Определените законови срокове за отчитане изпълнението на възложените на читалищата общински задачи и изразходваните общински средства през предходната година създават гаранции за осъществявания контрол. Предвидени са и административни наказания – глоби, които ще бъдат налагани на виновните лица при предоставяне на имущество в нарушение на закона, при пропускане на срока за заявяване за вписване в регистъра на читалищата или читалищните сдружения, както и в случаите, когато не бъде

представен в срок докладът за изпълнението на възложените общински задачи и изразходваните от бюджета средства. Предложените изменения и допълнения на Закона за народните читалища създават ясна и стабилна основа за осъществяване на тяхната дейност.

Читалищата са неизменна част от характеристиката на националната ни културна политика. Самите те са структури, които трябва да се запазват и укрепват в условията на развитието на гражданското общество и в контекста на националните и обшоевропейските ценности.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Сергей Станишев)

